

ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

Administrative Factors Affecting the Effectiveness of Learning Resources Management in Schools

under Sakon Nakhon Primary Education Service Area Office 3

กรกนก พุดน้อย¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวัสดิ์ โพธิวัฒน์² ดร.ระพีพรรณ ร้อยพิลา³

Kornkanok Putnoi¹ Assoc. Prof. Dr. Sawat Photiwat² Dr. Rapeepan Roypila³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมี 3) วิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและ 4) ศึกษาแนวทางพัฒนาปัจจัยทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 318 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 91 คน และครูผู้สอน 227 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นแบบสอบถามข้อมูลการรับรู้เกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหาร มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .468 ถึง .930 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.972 และแบบสอบถามข้อมูลการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .607 ถึง .923 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.976 และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณที่ละเอียด

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยทางการบริหารการรับรู้ของบุคลากรในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก ($r_{xy} = .788$)

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการบริหาร ประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²Course teacher in Master of Education Program And Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

³ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการศึกษา นักวิชาการศึกษาเชี่ยวชาญ สำนักงานศึกษาธิการภาค 10 อุตรดิตถ์

³ Specialist Education Specialist Education Academic Specialist Office of Education Region 10, Udon Thani

ผู้ติดต่อ, อีเมล: กรกนก พุดน้อย, dreammink07@gmail.com

รับเมื่อ 5 กรกฎาคม 2565 แก้ไข 21 สิงหาคม 2565 ตอฉบับ 22 สิงหาคม 2565

3. ปัจจัยทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มี 4 ด้าน คือ ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านกระบวนการบริหาร และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร สามารถรวมกันพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียน โดยรวมได้ร้อยละ 62.50 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.20087

4. การวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอแนวทางพัฒนาปัจจัยทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มี 4 ด้าน ดังนี้คือ 1) ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ควรกำหนดวิสัยทัศน์ แนวปฏิบัติ หรือเป้าหมายการบริหารชัดเจนสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน 2) ด้านโครงสร้างองค์การ ควรมีสายการบังคับบัญชา มีการกำหนดบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานความรับผิดชอบบุคลากรให้ชัดเจน 3) ด้านกระบวนการบริหารผู้บริหารต้องมีแผนปฏิบัติงาน กำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดกิจกรรม โครงการ เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการ จัดการศึกษาของโรงเรียน และ 4) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา ตัดสินใจ ได้เหมาะสมกับสถานการณ์

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) examine the level of administrative factors and the effectiveness of learning resources management in schools; 2) to analyze the relationship between administrative factors and the effectiveness of learning resources management in schools; 3) to analyze the administrative factors that provided good predictors of the effectiveness of learning resources management in schools, and 4) examine guidelines for developing administrative factors that were good predictors of the effectiveness of learning resources management in schools. The sample group, obtained through stratified random sampling, consisted of 318 personnel, comprising 91 administrators and 227 teachers, who worked in schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3 in the academic year 2020. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table. Data collection tools included sets of 5-rating scale questionnaires on the perceived administrative factors with the discriminative power from .468 to .930 and the reliability of 0.972, and the perceived learning resources management in schools with the discriminative power from .607 to .923, and the reliability of 0.976, and in-depth interview forms. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, t-test, and Stepwise multiple regression analysis.

The findings were as follows:

1. The administrative factors were overall at a high level, and the effectiveness of learning resources management in schools was overall at the highest level.
2. The administrative factors and the effectiveness of learning resources management in schools, overall had a positive relationship at a high level ($R_{xy} = .788$) with the .01 level of significance.
3. The administrative factors that were good predictors of the effectiveness of learning resource management in schools comprised four aspects: Policy and Practice, Organizational Structure, Administrative Process, and Administrators' Leadership. The variables with the best predictive power were Policy and Practice with a regression coefficient of .404, and Administrators' Leadership, and could jointly predict the effectiveness of learning resource management in schools overall at 62.50 percent with a standard error of estimate of ± 0.20087 .

4. The guidelines for developing administrative factors that were good predictors of the effectiveness of learning resources management in schools included four aspects as follows: 1) Policy and Practice. Administrators should establish specific visions, performance standards, or goals based on the school context; 2) Organizational Structure. Administrators should have a chain of command and well-defined performance roles and responsibilities for personnel; 3) Administrative Process. Administrators must have an action plan, and define visions, activities, and projects to achieve educational management in schools, and 4) Administrators' Leadership. Administrators should have visions in administration, problem-solving abilities, and make decisions that are appropriate for the circumstances.

Keywords: Administrative Factors, Effectiveness of Learning Resources Management

กุ่มีหลัง

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน ไม่ได้จำกัดอยู่ในเฉพาะห้องเรียนเท่านั้น แต่ในโลกของการเรียนรู้ทุกหนแห่งมีความรู้ให้แสวงหาได้อย่างหาข้อจำกัดมิได้ ขึ้นอยู่กับผู้ที่ต้องการใฝ่รู้มีความสนใจและต้องการศึกษาเรียนรู้มากขึ้นเพียงใด (สมพงษ์ พุฒสาธรรม, 2557, หน้า 36) การบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้จึงควรมีระบบและแนวทางในการบริหารจัดการที่ชัดเจนตามแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, (2550, หน้า 14) ในกรบริหารแหล่งเรียนรู้จะประกอบไปด้วย 1) การวางแผน การบริหารแหล่งเรียนรู้ 2) การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ 3) การตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ 4) การสรุปผลปรับปรุงแก้ไขการนำ แหล่งเรียนรู้ไปใช้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นหน่วยงานทางการบริหารด้านการศึกษาที่มีฐานะเป็นกอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่หลักในการจัดทำ นโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น การกำกับ ติดตาม เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาชาติ ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลโรงเรียนใน 4 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอนวนนิวาส อำเภอบ้านม่วง อำเภอคำตากล้า และอำเภออากาศอำนวย โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพให้แก่เด็กตามพระราชบัญญัติและตามนโยบายของรัฐโดยเป็นหน่วยงาน ระดับปฏิบัติที่สามารถทำให้นโยบายของรัฐเห็นผลการปฏิบัติที่เป็นจริงเกิดขึ้นและมีหน่วยงานระดับที่สูงกว่า โรงเรียนรับผิดชอบร่วมกันทั้งในระดับจังหวัด อำเภอหรือระดับเขตการศึกษาถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงาน หลายหน่วยงานและหลายระดับรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการศึกษาแต่โรงเรียนถือว่าเป็นหน่วยงานที่สำคัญยิ่งเพราะเป็นหน่วยปฏิบัติการผลของการจัดการแหล่งเรียนรู้จะเกิดขึ้นที่ในสถานศึกษาผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ และมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการศึกษาที่จะให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความสำเร็จของการบริหารการศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ

จากการศึกษาแนวคิดทางการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นโยบายทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนการดำเนินงานในเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3 ทำให้พบว่าปัจจัยทางการบริหารหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่สำคัญ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร กระบวนการบริหาร โครงสร้างองค์การ นโยบายและการปฏิบัติสภาพแวดล้อมชุมชนท้องถิ่น ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมานี้ล้วนมีความสำคัญที่จะส่งผลให้การจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ดังนั้นปัจจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อนำข้อค้นพบไปใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

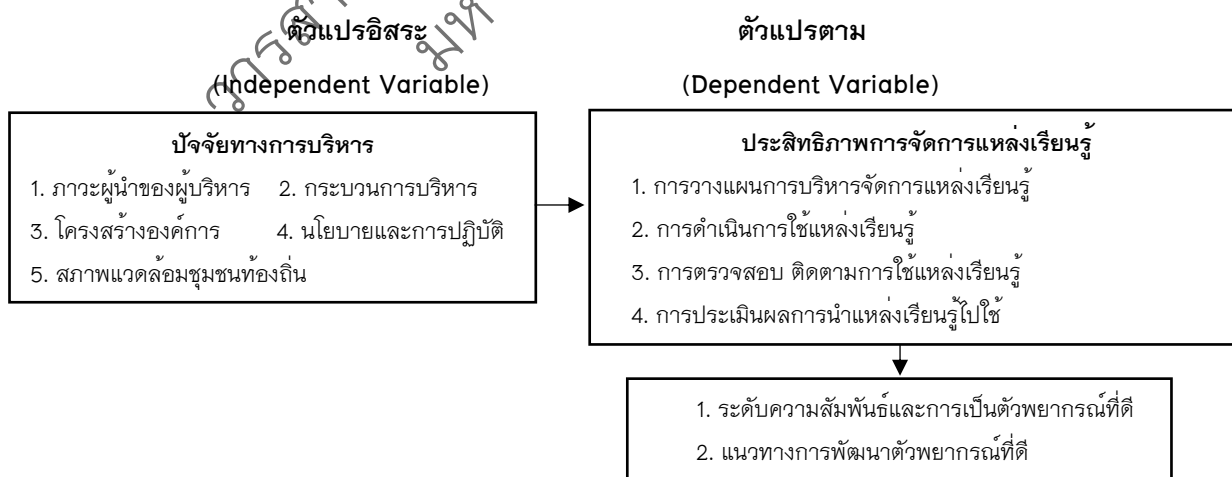
คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยทางการบริหาร และประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเกิดขึ้นในระดับใด
2. ปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีขนาดและทิศทางความสัมพันธ์กันอย่างไร
3. ปัจจัยทางการบริหารอะไรบ้างที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนและมีสมการเป็นอย่างไร
4. แนวทางการพัฒนาปัจจัยทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยทางการบริหารที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. **ประชากร** ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2564 จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 179 คน และกลุ่มครูผู้สอน 1,656 จากทั้งหมดโรงเรียนจำนวน 182 โรงเรียน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2563 จำแนกเป็นกลุ่มผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 91 คน และครูผู้สอนจำนวน 227 คน จากโรงเรียนจำนวน 91 โดยโรงเรียนขนาดเล็ก เลือกผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 คน และครูผู้สอน 1 คน โรงเรียนขนาดกลางเลือกผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 คน และครูผู้สอน 3 คน ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ เลือกผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 คน และครูผู้สอน 5 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามระดับการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ซึ่งมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยทางการบริหาร

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของการจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโดยขอรับแบบสอบถามคืนทางออนไลน์ เก็บด้วยตนเอง และไปรษณีย์ หลังจากตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) และ การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha-Coefficient)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ดังนี้ สมมุติฐานข้อที่ 1 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สมมุติฐานข้อ 2 และ 3 ในส่วนของการทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์เป็นการใช้สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบถดถอยเป็นลำดับขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยทางการบริหารการรับรู้ของบุคลากรในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก และมีความสัมพันธ์กันทางบวก ($r_{xy} = .788$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 5 ด้าน พบว่า มี 4 ด้าน ที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ด้านนโยบายและการปฏิบัติ (X_4) ด้านโครงสร้างองค์การ (X_3) ด้านกระบวนการบริหาร (X_2) และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ .107 ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ด้านนี้ สามารถรวมกันพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียน โดยรวมได้ร้อยละ 62.50 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.20087
4. แนวทางพัฒนาปัจจัยทางการบริหาร ที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสรุปได้ดังนี้ ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านกระบวนการบริหาร และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การรับรู้ของบุคลากรในโรงเรียน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานในทางวิจัยข้อที่ 1 กล่าวคือ “ปัจจัยทางการบริหารและประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าปัจจัยการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านโครงสร้างองค์การ และด้านนโยบายและการปฏิบัติ ส่วนด้านสภาพแวดล้อมชุมชนท้องถิ่น ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านกระบวนการบริหาร อยู่ในระดับมาก และประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การรับรู้ของบุคลากรในโรงเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ส่วนด้านการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ผลวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารต้องเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการ มีโครงสร้างสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน และมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน แนวทางการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งต้องใช้ความรู้ความสามารถ และมีความมุ่งมั่นทุ่มเทต่อการทำงานด้วยความจริงใจ เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามภารกิจขององค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประกอบกับการที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกลและสร้างสรรค์ผลงานอยู่เสมอ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและประสานงานกับบุคลากรในโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งมีการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ วิวรรณ ศรีวีระชัย (2560, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ผลการวิจัยพบว่า 1) โดยภาพรวมการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ปาวิณัตร์ สาทิตราและ ศันสนีย์ จะสุวรรณ (2557, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเขตมีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานครเขตมีนบุรีโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับมากที่สุดรองลงมาคือด้านการดำเนินการด้านการตรวจสอบการใช้แหล่งเรียนรู้และด้านการนำผลประเมินไปใช้ตามลำดับ และสอดคล้องกับ ฉวีรดา เวชญาลักษณ์ (2562, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก และมีความสัมพันธ์กันทางบวก ($r_{xy} = .788$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .414 ถึง .901 และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัยข้อที่ 2 ที่กล่าวว่า “ปัจจัยทางการบริหารกับประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวก” ผลวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการนำไปวางแผนเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยมีการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนทำให้บุคลากรในโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันซึ่งก่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่เต็มศักยภาพ นอกจากนี้การจัดโครงสร้างองค์การการทำงาน ที่มีการจัดบุคลากรให้ปฏิบัติหน้าที่ได้สอดคล้องกับความสามารถและมอบหมายงาน ความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบทำให้มีสายบังคับบัญชาในโรงเรียนที่ชัดเจนและมีการจัดกลุ่มงานตามวัตถุประสงค์ของหน้าที่รับผิดชอบ ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรสามารถกระตุ้นให้เกิดการอุทิศตนมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอและมีการปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งเรียนรู้ให้มีสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับพุง ใบบัณ (2558, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก และมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ปัจจัยทางการบริหาร ที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัยข้อที่ 3 ที่กล่าวว่า “มีปัจจัยทางการบริหารอย่างน้อย 1 ชุด ที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน” ซึ่งปัจจัยทางการบริหาร ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 5 ด้าน พบว่า เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านกระบวนการบริหาร และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผลวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนมีการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอยู่เสมอ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีการสร้างความเข้าใจตรงกัน มีการวางแผนการบริหารจัดการ ดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ตรวจสอบ ติดตามผล การใช้แหล่งเรียนรู้เป็นประจําทำให้ได้พัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ เกียรติ แดงสีดา (2563, บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้าน การดำเนินงาน ด้านตรวจสอบและติดตาม และด้านการสรุปรายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ คำ วงศ์เทพ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน

ในอำเภอแม่ลา น้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) แหล่งเรียนรู้โรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ที่จัดการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอแม่ลานั้นน้อย ด้านการวางแผนจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการติดตามและการตรวจสอบการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการปรับปรุงและแก้ไขพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติในภาพรวมระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหาร โดยรวมมีค่าอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน โดยด้านที่มีอันดับสูงสุด คือ ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านที่อยู่อันดับสุดท้าย คือ ด้านกระบวนการบริหาร แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ควรนำปัจจัยทางการบริหาร ด้านนโยบายและการปฏิบัติ มาการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เพื่อพัฒนาการบริหารโรงเรียน ให้เกิดประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน โดยด้านที่มีอันดับสูงสุด คือ ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ส่วนด้านที่อยู่อันดับสุดท้าย คือ ด้านการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ แสดงว่า ผู้บริหารควรสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในและ นอกโรงเรียน ควรมีการจัดการวางแผนอย่างเป็นระบบตามหลักกระบวนการบริหารตามวงจรเดมมิง (Deming cycle: PDCA) 1) การวางแผน 2) ขั้นตอนดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 3) ตรวจสอบ ทบทวน ศึกษาค้นคว้า ติดตาม และ 4) การสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก และมีความสัมพันธ์ทางบวก ดังนั้นควรมีการพัฒนาผู้บริหารให้มีปัจจัยทางการบริหารเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และสามารถนำมาสร้างเป็นสมการพยากรณ์ได้ โดยตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ 5 ด้านพบว่า มีจำนวน 4 ด้านที่มีอำนาจพยากรณ์ คือ ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านกระบวนการบริหาร และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร แสดงให้เห็นว่าในจำนวนปัจจัยทางการบริหารควรมีการปฏิบัติเป็นอันดับแรกคือ ด้านนโยบายและการปฏิบัติ ด้านที่สองคือด้านโครงสร้างองค์การ ด้านที่สามคือกระบวนการบริหาร และด้านภาวะผู้นำ เพื่อให้เกิดการรับรู้ของผู้บริหารและครู ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนจากแนวคิดหรือทฤษฎีของบุคคลอื่น

2.3 ควรวิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กู่เกียรติ แดงสีดา. (2563). แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- คำ วงศ์เทพ. (2554). การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2562). รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ปาริฉัตร สาธิตราและ คันสนีย์จะสุวรรณ. (2557). ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเขตมีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พยุง ใบแย้ม. (2558). การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ป.ร.ด. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- วิวรรธน ศรีวีระชัย. (2560). แนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 17 – 34.
- สมพงษ์ ผุยสาธรรม. (2557). กฎหมายนำรู้วารสารการศึกษาไทย, เข้าถึงได้จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1379-file.pdf> 6 ธันวาคม 2563
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. (2563). สารสนเทศทางการศึกษา 2563. สกลนคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.